

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	vii
VORWORT	ix
İÇİNDEKİLER.....	xi
KISALTMALAR.....	xxv

GİRİŞ	1
I. KAVRAM.....	1
II. HUKUKİ SORUNUN ORTAYA KONULMASI ve AMAÇ	2
III. KONUNUN SINIRLANDIRILMASI.....	4
IV. YÖNTEM VE PLAN	5

BİRİNCİ BÖLÜM

BİRDEN FAZLA ŞİRKETTE YÖNETİM KURULU ÜYELİĞİNİN KAPSAMI VE GÖRÜNÜM BİÇİMLERİ

§1. YÖNETİM KURULU VE YÖNETİM KURULU ÜYESİNİN ÖZELLİKLERİ	9
I. GENEL BAKIŞ.....	9
II. YÖNETİM KURULU	9
A. Yönetim Kurulunun Yapısı.....	9
B. Yönetim Kurulu ile Genel Kurul Arasındaki İlişkinin Hukuki Niteliği.....	11
C. Yönetim Kurulunun Oluşumu.....	13
1. Üyelerin Seçimi	13
2. Üye Sayısı.....	14
D. Kurul Olarak Görevleri.....	15
E. Yönetim ve Temsil Yetkilerinin Devri (Delegasyon)	16

III. YÖNETİM KURULU ÜYELİĞİ.....	19
A. Üye ile Şirket Arasındaki İlişkinin Hukuki Niteliği	19
B. Aranan Şartlar	22
C. Görev Süresi.....	24
D. Yönetim Kurulu Üyeliği Sıfatının Kazanılması ve Kaybedilmesi	25
§ 2. BİRDEN FAZLA ŞİRKETTE YÖNETİM KURULU ÜYELİĞİNİN KAPSAMI.....	27
I. GENEL BAKIŞ	27
II. YÖNETİM KURULU ÜYESİ	29
A. Gerçek Kişi Yönetim Kurulu Üyesi.....	29
B. Kamu Tüzel Kişilerinin Atadığı Gerçek Kişi Yönetim Kurulu Üyesi	30
C. Tüzel Kişi Yönetim Kurulu Üyesi.....	31
III. TÜZEL KİŞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİNİN GERÇEK KİŞİ TEMSİLCİSİ	32
A. Gerçek Kişi Temsilcide Aranacak Şartlar	32
B. Gerçek Kişi Temsilcinin Hukuki Durumu	34
C. Gerçek Kişi Temsilcinin Başka Bir Şirketin Yönetiminde Bulunması	35
IV. İNANÇLI YÖNETİM KURULU ÜYESİ	37
A. Tanım.....	37
B. Hukuki Niteliği.....	38
C. İnananın Farklı Şirketlerin Yönetiminde Bulunması.....	39
D. İnanılanın Farklı Şirketlerin Yönetiminde Bulunması	40
E. Yakınlarının Farklı Şirketlerin Yönetiminde Bulunması.....	41
V. YÖNETİCİ.....	42

§ 3. BİRDEN FAZLA ŞİRKETTE YÖNETİM KURULU ÜYELİĞİNİN GÖRÜNÜM BİÇİMLERİ	48
I. GENEL BAKIŞ.....	48
II. ŞİRKET YAPILANMALARI BAKIMINDAN	48
A. Şirketler Topluluğu Şeklinde Teşekkül Eden Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyeliği	48
1. Şirketler Topluluğunun Yapısı.....	48
2. Şirketler Topluluğunda Yönetim Kurulu Üyeliği.....	50
B. Şirketler Topluluğu Şeklinde Teşekkül Etmeyen Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyeliği	53
III. REKABET İLİŞKİSİ BAKIMINDAN	54
A. Rekabet İlişkisi İçinde Olan Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyeliği.....	54
B. Rekabet İlişkisi İçinde Olmayan Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyeliği	56
IV. HALKA AÇIK VE HALKA KAPALI ANONİM ŞİRKETLER BAKIMINDAN.....	57
A. Halka Açık Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyeliği.....	58
1. Payları Borsada İşlem Gören Halka Açık Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyeliği	59
a. Bildirim Yükümlülüğü	59
b. Bağımsız Yönetim Kurulu Üyeleri.....	61
2. Payları Borsada İşlem Görmeyen Halka Açık Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyeliği	63
B. Halka Kapalı Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyeliği	63
§ 4. ARA SONUÇ.....	65

İKİNCİ BÖLÜM

KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA BİRDEN FAZLA ŞİRKETTE YÖNETİM KURULU ÜYELİĞİNİN DÜZENLENİŞİ

§ 1. GENEL BAKIŞ	71
§ 2. KITA AVRUPASI HUKUK SİSTEMİ	73
I. İSVİÇRE HUKUKU.....	73
A. 2020 Tarihli Revizyon Öncesi Yasal Durum	73
B. 2020 Tarihli Revizyon Sonrası Yasal Durum	75
C. Şirketler Topluluğunda Yasal Durum.....	77
II. ALMAN HUKUKU	79
A. Yönetim Kurulunun Yapısı.....	79
B. Birden Fazla Şirkette Yönetim Kurulu Üyeliğine İlişkin Yasal Düzenleme	79
C. Birden Fazla Şirkette Yönetim Kurulu Üyeliğine İlişkin Yasağın Kapsamı	81
1. Kişi Bakımından.....	81
2. Konu Bakımından.....	82
3. Şirketler Topluluğu Bakımından	83
D. Yasağın Bertaraf Edilmesi: Gözetim Kurulunun Onayı	85
E. İhlal Halinde Yaptırım	87
F. İspat Yükü	88
G. Zamanaşımı	89
III. AVUSTURYA HUKUKU	90
A. Yönetim Kurulunun Yapısı.....	90
B. Birden Fazla Şirkette Yönetim Kurulu Üyeliğine İlişkin Yasal Düzenleme ve Kapsamı	91
C. Yasağın Bertaraf Edilmesi: Gözetim Kurulunun Onayı	93
D. İhlal Halinde Yaptırım	93
E. İspat Yükü	94
F. Zamanaşımı	95

IV. FRANSIZ HUKUKU	95
A. Yönetim Kurulunun Yapısı.....	95
B. Birden Fazla Şirkette Yönetim Kurulu Üyeliğine İlişkin Yasal Düzenleme ve Kapsamı	96
1. <i>Monist Model</i> Yönetim Kuruluna Sahip Anonim Şirketler.....	97
2. <i>Düalist Model</i> Yönetim Kuruluna Sahip Anonim Şirketler.....	98
3. İhlal Halinde Yaptırım	98
C. Birden Fazla Şirkette Yönetim Kurulu Üyeliği ile İlişkili Yasal Düzenlemeler	99
§ 3. ANGLO-SAKSON HUKUK SİSTEMİ.....	102
I. İNGİLİZ HUKUKU.....	102
A. İngiliz Hukuk Sistemine Genel Bakış	102
B. Yönetim Kurulunun Yapısı.....	103
C. Birden Fazla Şirkette Yönetim Kurulu Üyeliğine İlişkin Yasal Düzenleme	104
II. AMERİKAN HUKUKU	108
A. Amerikan Hukuk Sistemine Genel Bakış.....	108
B. Yönetim Kurulunun Yapısı.....	110
C. Birden Fazla Şirkette Yöneticiliğe İlişkin Düzenleme.....	111
D. İhtilafların Çözümü için Geliştirilen Testler	112
E. Dava Süreci ve İspat Külfeti.....	117
F. Yaptırım.....	120
§ 4. ARA SONUÇ.....	122

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BİRDEN FAZLA ŞİRKETTE YÖNETİM KURULU ÜYELİĞİNDEN KAYNAKLANAN MENFAAT ÇATIŞMALARI

§ 1. GENEL BAKIŞ	127
§ 2. ŞİRKET MENFAATİ	130
I. KAVRAM.....	130
II. ŞİRKET MENFAATİ KAVRAMINI AÇIKLAYAN GÖRÜŞLER	132
A. Pay Sahibi Teorisi (Shareholder Theory)	132
B. Çıkar Grubu Teorisi (Stakeholder Theory)	133
C. Diğer Görüşler.....	134
III. TÜRK HUKUKUNDA ŞİRKET MENFAATİ KAVRAMI	135
§ 3. MENFAAT ÇATIŞMALARI.....	139
I. GENEL BAKIŞ	139
II. MENFAAT ÇATIŞMASININ SEBEPLERİ.....	141
A. Maddi Kaynaklı Olmayan Menfaat Çatışmaları	141
B. Maddi Kaynaklı Menfaat Çatışmaları.....	141
III. MENFAAT ÇATIŞMASININ TÜRLERİ	142
A. Görev Çatışması.....	142
B. Kişisel Çıkar Çatışması.....	143
C. Zaman Çatışması	144
§ 4. MENFAAT ÇATIŞMALARININ ÖNLENMESİ	146
I. AMAÇ.....	146
A. Şirket Menfaatinin Korunması Gerekliliği.....	146
B. Şirket Menfaatinin Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Korunması Gerekliliği	147
II. YASAL DÜZENLEMELER	148
A. Genel Hüküm: Özen ve Bağlılık Yükümlülüğü (TTK m. 369)	148
B. Özel Hükümler	150

C. Menfaat Çatışmalarını Engelleyecek Kapsamlı Bir Hükümün Bulunmaması.....	152
III. KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA YASAL DÜZENLEMELER	154
A. Genel Bakış	154
B. İsviçre Hukuku.....	155
C. Alman Hukuku	157
D. Fransız Hukuku	159
E. Amerikan Hukuku	160
F. İngiliz Hukuku.....	162
§ 5. MENFAAT ÇATIŞMALARININ YÖNETİM KURULU ÜYESİNİN SORUMLULUĞU ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ	165
I. GENEL BAKIŞ.....	165
II. SADAKAT YÜKÜMLÜLÜĞÜ İHLALİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ.....	166
III. ÖZEN YÜKÜMLÜLÜĞÜ İHLALİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	169
IV. İSPAT YÜKÜ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ.....	171
§ 6. ARA SONUÇ.....	174

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BİRDEN FAZLA ŞİRKETTE YÖNETİM KURULU ÜYELİĞİNDEN KAYNAKLANAN ÖZEL İHLAL HALLERİ

§ 1. MÜZAKERELERDE VE OYLAMADA BULUNULMASI.....	181
I. GENEL BAKIŞ.....	181
II. KARŞILAŞTIRMALI HUKUKA GENEL BAKIŞ.....	183
A. Alman Hukuku	184
B. İsviçre Hukuku.....	185
C. Fransız Hukuku	186
D. İngiliz Hukuku.....	187

III. YASAĞIN UYGULANMA ŞARTLARI	188
A. Kişisel ve Şirket Dışı Menfaat	188
B. İlgili Kişilerin Menfaati	190
C. Dürüstlük Kuralının Gerektirdiği Durumlar	192
IV. YASAĞIN UYGULANMA ALANI	195
V. YÖNETİM KURULU ÜYESİNİN YASAK KAPSAMINDAKİ YÜKÜMLÜLÜKLERİ	197
A. Açıklama Yükümlülüğü	197
1. Açıklama Yükümlülüğünün Uygulama Alanı Bulacağı Menfaat Çatışmaları	198
2. Açıklama Yükümlüsü	199
3. Açıklamanın Muhatabı	200
a. Kural: Yönetim Kurulu	200
b. İstisna: Genel Kurul	202
4. Açıklamanın Zamanı	203
5. Açıklamanın Şekli	204
6. Açıklamanın İçeriği	205
B. Müzakereye Katılmama Yükümlülüğü	208
C. Oy Kullanmama Yükümlülüğü	212
VI. YASAĞIN İHLALİNİN SONUÇLARI	213
A. Genel Bakış	213
B. Kararların Geçerliliği Sorunu	213
C. Sorumluluk	218
1. Yasak Kapsamındaki Yönetim Kurulu Üyesi Açısından	218
2. Diğer Yönetim Kurulu Üyeleri Açısından	220
D. TTK m. 553'ün Uygulanması Sorunu	222

§ 2. RAKİP ŞİRKETLERİN YÖNETİM KURULU ÜYELİĞİNDE**BULUNULMASI225****I. HUKUKİ SORUN VE YASAL DÜZENLEMELER225****A. Sorunun Ortaya Konulması225****B. Türk Hukuku'nda Açık Bir Düzenlemenin Bulunmaması.....226****C. Karşılaştırmalı Hukukta Yasal Düzenlemeler231****1. Alman Hukuku.....231****2. Avusturya Hukuku233****3. İsviçre Hukuku235****4. Fransız Hukuku236****5. İngiliz Hukuku237****6. Amerikan Hukuku238****II. YASAĞIN KAPSAMI.....238****A. Konu238****1. Faaliyet Alanı238****2. Faaliyet Alanının Sonradan Değişmesi.....241****3. Hazırlık Sürecindeki Faaliyetler.....243****4. Şirketler Topluluğu Açısından Faaliyet Alanı246****B. Kişi247****C. Süre.....249****1. Genel Kural249****2. Özel Durumlar251****a. İstifa.....251****b. Görevden Alınmaya İtiraz254****c. Hizmet Akdinin Feshedilmemiş Olması256****d. Sözleşmeye Dayalı Rekabet Yasağı.....257****D. Rakip Şirketlerin Şirketler Topluluğu İçerisinde Yer Alması261**

III. YASAĞIN BERTARAF EDİLMESİ	262
A. Genel Bakış	262
B. Genel Kurul Kararı ile İzin Verilmesi.....	264
1. Nisap.....	266
2. Kararın Verilme Zamanı	267
3. Kararın Kapsamı.....	268
C. Esas Sözleşme ile İzin Verilmesi.....	270
D. İznin Şekli.....	273
E. İznin Geri Alınabilirliği Sorunu	274
F. İznin Verilmesinin Sonuçları.....	276
IV. İHLAL HALİNDE YAPTIRIMLAR.....	278
A. Genel Bakış	278
B. Tazminat.....	280
C. İşlemi Ortaklık Adına Yapılmış Sayma.....	281
D. Sözleşmelerden Doğan Menfaatin Ortaklığa Devredilmesi.....	282
E. Yönetim Kurulu Üyeliğinden Elde Edilen Menfaatlerin Ortaklığa Devri.....	283
F. Ek Yaptırımlar.....	285
G. Yaptırımın Seçilmesinde Usul.....	286
V. İHLAL HALİNDE SORUMLULUK DAVASI	288
A. Davacı	288
B. Davalı.....	289
C. Zamanaşımı.....	290
1. Çifte Zamanaşımı.....	290
2. Üç Aylık Zamanaşımı Süresi.....	291
3. Bir Yıllık Zamanaşımı Süresi.....	294
D. Yetki, Görev ve İspat Yükü	295

§ 3. ŞİRKET FIRSATININ KULLANILMASI.....	297
I. ŞİRKET FIRSATI DOKTRİNİ	297
A. Kavram.....	297
B. Hukuki Sorunun Ortaya Konulması	300
C. Şirket Fırsatı Doktrini ile Rekabet Yasağı Arasındaki İlişki	302
D. Karşılaştırmalı Hukukta Şirket Fırsatı Doktrini.....	305
II. ŞİRKET FIRSATININ BELİRLENMESİ	308
A. Karşılaştırmalı Hukukta Uygulanan Yöntemler	308
1. Amerikan Hukuku	308
2. İngiliz Hukuku	311
3. Alman Hukuku	313
4. Fransız Hukuku	315
B. Fırsatın Belirlenmesine İlişkin Belirli Bir Yöntemin Oluşturulması Gerekliliği	316
C. Önerimiz: Fırsat Üçgeni Modeli	317
1. Şirket ile Fırsat Arasındaki Bağlantıya İlişkin Değerlendirme Kriterleri	320
a. Şirketin Faaliyet Alanı.....	320
b. Somut İş Beklentisi.....	323
c. Şirketin İş Fırsatına İlgisi.....	325
2. Fırsat ile Yönetici Arasındaki Bağlantıya İlişkin Değerlendirme Kriterleri	328
a. Fırsat ile Karşılaşma Anı	328
b. Fırsatın Şirket Vasıtası ile Öğrenilmesi.....	330
c. Fırsatın Özel Hayat Alanından Öğrenilmesi.....	330
d. Fırsatın Herkesin Öğrenebileceği Alandan Öğrenilmesi	334
e. Fırsatın Araştırılarak Elde Edilmesi.....	336
f. Fırsatın İş Çevresi Tarafından Teklif Edilmesi	337

1) Fırsatın Yöneticinin Şirketteki Görevi Nedeni ile Teklif Edilmesi.....	338
2) Fırsatın Yöneticinin Kişisel Özelliklerinden Dolayı Teklif Edilmesi.....	340
3. Yönetici ile Şirket Arasındaki Bağlantıya İlişkin Değerlendirme Kriterleri	341
a. Şirket Kaynaklarının Kullanılması.....	341
b. Yöneticinin Şirketteki Ek Görevleri ve Sıfatları.....	344
c. Yarı Zamanlı Çalışma.....	346
III. FIRSATIN ŞİRKETLER TOPLULUĞU İÇİNDE BİR ŞİRKETE AİT OLMASI.....	349
IV. ŞİRKET FIRSATI DOKTRİNİ İHLALİ	350
A. İhlalin Belirlenmesi.....	350
B. İhlalin Belirlenmesine İlişkin Özel Durumlar	353
1. Şirketin Fırsatı Serbest Bırakması	353
a. Karar ile Serbest Bırakma	353
b. Sessiz Kalarak Serbest Bırakma.....	356
c. Esas Sözleşme ile Serbest Bırakma	357
d. İzin Vererek Serbest Bırakma.....	359
2. Şirketin Mali Yetersizliği	361
3. Üçüncü Kişilerin Şirketle İş Yapmadaki İsteksizliği ve ya Yasal Engeller.....	366
4. Ultra Vires İlkesi	368
5. Fırsatın Şirketten Ayrıldıktan Sonra Kullanılması	370
V. İHLAL HALİNDE YAPTIRIMLAR.....	374
A. Genel Bakış	374
B. Şirket Fırsatının ve Elde Edilen Menfaatlerin Devri	376
C. Tazminat.....	377
D. Ceza Tazminatı.....	378
E. Ek Yaptırımlar	379

VI. İHLAL HALİNDE SORUMLULUK DAVASI	380
A. Davacı	380
B. Davalı	382
C. Zamanaşımı	383
D. İspat Yüğü	385
E. Yetkili ve Görevli Mahkeme	386
§ 4. ARA SONUÇ	387
SONUÇ ve ÖNERİLER	393
KAYNAKÇA	407